

Oponentský posudek na rigorózní práci Mgr. Jany Hoškové

na téma

„Nepříčetnost a zmenšená příčetnost“

Problematika nepříčetnosti a zmenšené příčetnosti patří k základním otázkám trestní odpovědnosti a je jí proto v české i zahraniční odborné literatuře věnována značná pozornost. Přijatelný způsob řešení této problematiky a právních důsledků s ní spojených byl sice v české právní úpravě nalezen, ale přesto existují dílčí otázky, které zasluhují další zkoumání. Zvolené téma je tedy stále aktuální. Nutno ale podotknout, že název práce plně neodpovídá jejímu zaměření, neboť autorka svou hlubší analýzu zaměřila jen na část této problematiky, a to na trestněprávní postih činů spáchaných ve stavu zaviněné nepříčetnosti.

Zpracování tématu klade nároky především na důkladnou znalost teoretických otázek trestněprávní povahy. Je rovněž žádoucí, aby autorka měla náležitý přehled o souvisejících otázkách z oblasti práva správního a z dalších oborů, zejména soudní psychiatrie a soudního lékařství. Vedle těchto znalostí je nezbytným předpokladem kvalitní analýzy zkoumaných problémů důkladná orientace v judikatuře obecných soudů, případně i soudu ústavního. Samozřejmostí by mělo být také přihlídnutí k zahraničním právním úpravám. Autorka ve své práci většiny naznačených přístupů v patřičné míře využila. V rozporu s očekáváním je ale autorčino zkoumání zahraničních zkušeností, které je redukováno jen na komparaci s velmi podobnou úpravou slovenskou a na povrchní a tudíž málo přínosné pojednání o úpravě francouzské.

Práce čítá 99 stran vlastního textu, ke kterému je připojen devítistránkový seznam použité literatury a judikatury. Výklad je rozvržen do osmi kapitol, které jsou ještě vnitřně členěny. Přes podrobné členění jednotlivých kapitol, není orientace v práci zcela bezproblémová, neboť označení některých částí není výstižné (srov. např. název podkapitoly 2.3 „Subjekt trestného činu“ a název jí podřazené části 2.3.2 „Subjekt pachatele trestného činu“ aj.).

Cílem posuzované práce, který autorka výslovně v úvodu formuluje, je hledat odpovědi na otázky, zda se vyskytují trestné činy páchané ve stavu zaviněné nepříčetnosti, zda a jak na ně současná právní úprava reaguje a jaká je úroveň a dostupnost pramenů potřebných k tomuto posouzení (srov. str. 5 práce). Autorce se v zásadě podařilo vytčeného cíle dosáhnout, i když

v případě první položené otázky v práci postrádám alespoň orientační statistická data, kterými by bylo možno doložit výskyt těchto trestných činů.

Po metodologické stránce práce vychází ze studia odborné literatury a judikatury. K analýze je využit přiměřený okruh literárních pramenů, ne všechny jsou však přesně citovány a uvedeny v aktuálním vydání. Výrazným pozitivem práce je pečlivá práce s judikaturou.

Autorkou zvolená systematika odpovídá celkovému zaměření práce. Její východisko tvoří historický vývoj institutu nepřičetnosti a zmenšené přičetnosti a objasnění základních pojmů platné právní úpravy (kapitola první a druhá). Těžiště práce je v rozboru platné právní úpravy trestného činu opilství a problematiky návykových látek jako prostředků k přivedení se do stavu nepřičetnosti (kapitola třetí a čtvrtá). V návaznosti na to autorka věnuje pozornost otázce zavinění a účastenství (kapitola pátá). V samostatné kapitole posléze podrobně mapuje vývoj judikatury počínaje právní úpravou obsaženou v trestním zákoně z roku 1961 (kapitola šestá). Výklad je doplněn stručným pojednáním o slovenské a francouzské právní úpravě (kapitola sedmá) a uzavřen hodnocením platné právní úpravy spolu s úvahou de lege ferenda (kapitola osmá). Autorka mohla projevit větší snahu o vyváženost jednotlivých částí práce. Svým útlým rozsahem i chabým obsahem z celé práce vybočuje např. kapitola o zavinění a účastenství (str. 63 až 65), jejíž zaměření se poněkud míjí s nástinem této kapitoly uvedeným na str. 6 práce.

K práci lze uplatnit celou řadu jednotlivých připomínek, namátkou uvádím několik z nich. Tak na str. 22 autorka chybně uvádí, že trestní zákoník zmenšenou přičetnost nedefinuje. Na str. 23 nejsou uvedeny všechny možnosti, které platná právní úprava poskytuje k zohlednění zmenšené přičetnosti při sankcionování pachatele (srov. ustanovení § 47 odst. 2 TZ). Název podkapitoly 2.6.1 uvedený na str. 26 není zcela v souladu s jejím obsahem, neboť kromě ochranného léčení (název podkapitoly) přichází v úvahu při upuštění od potrestání zmenšeně přičetného i zabezpečovací detence. Tu lze podle § 47 odst. 2 TZ uložit, i když si pachatel stav zmenšené přičetnosti přivodil zaviněně vlivem návykové látky. Autorka na tuto možnost výslovně neupozorňuje, i když je z hlediska zaměření práce významná. Na str. 32 autorka hovoří o materiální podmínce - nebezpečnosti činu pro společnost, přestože platný trestní zákoník je na rozdíl od předchozího trestního zákona založen na formálním pojetí trestného činu. Pojednání o účastenství ve vztahu k trestnému činu opilství na str. 65 je nedostatečně propracované a v důsledku toho čtenáři málo přístupné.

Po jazykové stránce je práce psána odpovídajícím odborným stylem. Také po formální stránce je vyhovující.

Hodnocení uzavírám konstatováním, že posuzovaná práce i přes vytýkané nedostatky ještě odpovídá požadavkům kladeným na práce rigorózní. Doporučuji ji proto k obhajobě.

Při obhajobě by se autorka mohla zabývat problematikou účastenství ve vztahu k trestnému činu opilství.

JUDr. Marie Vanduchová, CSc.

V Praze dne 6. 9. 2015